

IRODALOM

- Bozai Ágota (1993): *Rendszeres angol nyelvtan – Systematic English grammar*. Budapest: Ma Könyvkiadó.
- Budai L. (2009): *BA students' English grammar: Theory and practice*. Budapest: Osiris Kiadó.
- (2010): *Az anyanyelv változó szerepe az idegennyelv-oktatásban. Angol nyelvi példákkal*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
- (2012): *Angol–magyar igeosztályok, igevonzatok*. Budapest: Publio Kiadó. (Elektronikus dokumentum.)
- (2012): *Angol igék és igevek sok táblázattal és kétnyelvű példával*. Budapest: Publio Kiadó. (Elektronikus dokumentum.)
- Kónya Sándor – Országh László (1957): *Rendszeres angol nyelvtan*. Budapest: Terra Kiadó.

Judit Kovács – Éva Trentinné Benkő
The World at their Feet
Children's Early Competence
in Two Languages through
Education
 [A világ a lábuk előtt hever. Korai intézményes kétnyelvű fejlesztés]
 Budapest: Eötvös József Könyvkiadó,
 2014. 222 p.
 ISBN: 978-963-9955-55-4

A már két évtizede együtt dolgozó Kovács Judit és Trentinné Benkő Éva ismét egy olyan kötettel lepte meg a kora és kisgyermekkori nyelvpedagógiával, illetve a két tanítási nyelvű oktatással foglalkozó szakembereket, amely innovatív tartalmával és a napi gyakorlatban is jól használható pedagógiai folyamatleírásaival hozzájárul az iskolai munka, valamint a felsőoktatásban megvalósuló pedagógusképzés és továbbképzés színvonalának további emeléséhez.

A gyermekek oktatáson keresztül elnyerhető korai kétnyelvűségi kompetenciájával fog-

lalkozó könyv a két kiváló szakember eddigi kutató-fejlesztő tevékenységét méltón megkoronázó alkotás, a szakma számára pedig nyitány, hisz a tudatos kétnyelvű oktató- és nevelőmunkához, valamint az arra felkészítő képzéshez kínál nélkülözhetetlen tudást.

A kötetben két nagy fejezet különül el: a főként Kovács Judit tollából származó, a CLIL-t és a korai kétnyelvűségi kompetenciát értelmező első rész, illetve a Trentinné Benkő Éva tevékenységét összegző pedagógusképzési célú és tartalmú második rész. A kötet legelején Kovács Judit a nyelv és az emberi elme kapcsolatát tisztázza. Ennek során olyan alapfogalmakat ismertet, mint a nyelvhez kötődő kapacitás, a nyelv és nyelvhasználat fejlődése, a korlátozott és/vagy korlátlan nyelvi kompetencia, valamint a kétnyelvűség mint többrétegű kompetencia minemúsége. Aki elmélyed ebben a fejezetben, tisztában lesz a nyelvfejlődés ösztönös, célzott tanuláson, a veleszületett képességeken alapuló és interakcionista, azaz szociokognitív szemléletével; tudni fogja, mi az egyrétegű és a többrétegű kompetencia; értelmezni tudja majd a kétnyelvűség, a nyelvi és kognitív kapacitás fogalmát.

A következő fejezetben Kovács Judit a kortárs nevelési és oktatási kétnyelvűség kérdéskörével foglalkozik. Történeti szempontból tekinti át, hogy a nyelvtudással és annak értékével kapcsolatosan miként alakultak a nézetek; bemutatja a jelen szociopolitikai változásait és azoknak a tudás természetére gyakorolt hatását, valamint a nyelvtanulás népszerűsítésének és támogatásának érdekében a nemzetközi szinten megvalósult kezdeményezéseket. A szerző mélyrehatóan elemzi a nevelési és oktatási célzatú kétnyelvűség iránt megmutató igényt. Ezzel kapcsolatban úgy véli, elérkezett egy újfajta pedagógiai tudás kora.

A kötet harmadik nagyobb egysége értelmezi a CLIL fogalmát. A *Content and Language Integrated Learning* koncepciójáról van itt szó, arról a szemléletről (valamint a hozzá kapcsolódó pedagógiai megoldásokról, módszerekről és eljárásokról), amely lehetővé teszi a tantárgyi és művelt-

ségterületi, továbbá kulcskompetenciákhoz kapcsolható tartalmak és a releváns tanulást segítő metodikák, valamint az idegen nyelv(ek) és a nyelvpedagógia integrálását. Megismerkedhetünk a tartalomalapú, azaz a tantárgyközi szemléletű nyelvpedagógia típusaival. Behatóan foglalkozik a szerző az immerziós, azaz a nyelvi és kulturális „beleméltetés” pedagógiájával. Ebből vezeti le a CLIL kialakulását, amelyet neveléstörténeti szempontból is áttekint Kovács Judit. E fejezetben ismerhetjük meg a CLIL-kultúra hazai helyzetét is.

Az életkorral mint tényezővel a negyedik fejezet foglalkozik. A korai nyelvtanulás kérdésköre, valamint annak társadalmi és szakmai fogadtatása minden, a témával behatóan foglalkozó pedagógust izgat, így a szerzőt is. A nyelvtanulás korai kezdetét alátámasztó érvekkel a kisgyermekek jellemzőire és tanulásuk sajátosságaira vonatkozó alfejezetben ismerkedhet meg az olvasó. A szerző argumentációját erősíti a nyelvelsajátítás, valamint a CLIL közötti kapcsolatok és egymásra ható tényezők feltárása. A fejezetben kifejtett gondolatok tehát egyértelműen alátámasztják a korai/kisgyermekkorai CLIL bevezetését.

Kovács Judit az ötödik fejezetben tér ki a CLIL-barát pedagógus szakmai kompetenciáinak és tevékenységének témakörére. Itt megismerjük a CLIL kontextusában is alkalmazható pedagógusi tevékenységeket és szerepeket, megtudjuk, mi teszi a pedagógust jó CLIL-szakemberré, miként is folyik a CLIL-folyamatok és az azokban megvalósuló tevékenység értékelése. Szóba kerül a CLIL-re szakosodó óvodapedagógus személye is.

A hatodik fejezetben kerül figyelmünk középpontjába a CLIL-környezetben lévő gyermek. Megtudjuk, milyen típusú tanulónak felel meg a CLIL-szemlélet, miként teszi hatékonyvá a nyelv elsajátítását. Szóba kerül a tanulás konstruktívista felfogása, valamint a szövegközpontúság és a feladatmegoldásra bátorító megközelítés közötti dilemma is.

A kötet első részéből megismerhetjük még Kovács Judit a CLIL-környezetben tanuló

kisgyermek kompetenciáira vonatkozó kutatását, valamint Trentinné Benkő Évának a CLIL-barát pedagógusok körében végzett vizsgálatát (hetedik fejezet).

A Trentinné Benkő Éva által jegyzett második rész a pedagógusok CLIL-specifikus képzése és továbbképzése során alkalmazható műhelytechnikákat mutatja be az alábbi tematikai bontásban:

- CLIL-vonatkozású elmélet;
- a CLIL gyakorlati alkalmazása korai kezdés esetén;
- CLIL-specifikus pedagógiai folyamatok tervezése;
- kisgyermekek körében alkalmazható CLIL-tevékenységek;
- a CLIL-hez köthető pedagógiai folyamatok során alkalmazható nyelvezet, tehát a CLIL-releváns osztálytermi (szak)nyelv;
- a CLIL-barát pedagógusok nézeti és hite;
- a CLIL-orientált pedagógusképzés és továbbképzés.

Nagy örömmre szolgál, hogy a második rész utolsó két témakörét gazdagon illusztrálja színes fényképekkel a szerző. A leírt témakörök mind közvetlenül alkalmazhatók a képzésben, akár csak a függelékben található anyagok: CLIL-es képzések résztvevőinek történetei; mondókák; természettudományos jellegű gyakorlatok listája; az Ausztrália-témát feldolgozó foglalkozáson használható feladatok; a CLIL-releváns osztálytermi angol válogatott szókincse; az egyes tantárgyakhoz köthető szókincs jegyzéke. A fogalomtisztázást segíti a CLIL-glosszárrium (209–222).

Úgy vélem, eljött az ideje annak, hogy más idegen és kisebbségi nyelvek pedagógiájával foglalkozó jeles hazai szakemberek közösségének összehívásával a CLIL-specifikus magyar szaknyelv létrehozásán munkálkodjunk. Ebben a munkában kiindulópont a kötetben megjelent terminusgyűjtemény. Minden fejezet gazdag szakirodalmi forrásjegyzékkel zárul. Ennek értéke is felbecsülhetetlen.

A két jeles szakember, Kovács Judit és Trentinné Benkő Éva könyve tehát a hazai és a nemzetközi szakmai körökben egyaránt nagy érdeklődésre tarthat számot. Ezúton fejezem ki a hazai nyelvpedagógusok köszönetét Héjjas Zoltánnak, az Eötvös József Könyvkiadó vezetőjének, hogy a legjelesebb hazai szerzők legkorszerűbb gondolatait, szemléletét és tapasztalatait összegző kötetek megjelenését lehetővé teszi.

Poór Zoltán

Szita Szilvia – Pelcz Katalin
MagyarOK
 Magyar nyelvkönyv A2+ 2. kötet,
 Nyelvtani munkafüzet A2+
 2. kötet

Pécs: Pécsi Tudományegyetem,
 2014. 216 p., 140 p.
 ISBN: 978-963-642-681-1

A 2013-ban debütáló *MagyarOK A1+* után most a *MagyarOK A2+* magyar mint idegen nyelvi tananyag az A2 szinten túlrá kalauzolja a nyelvünket tanulókat. A számukra még *terra incognita* A2+ a címben azt sugallja, hogy itt kipipálható a magyartanulás sikerességének kérdése. A szerencsés cím mögött azt a dicséretes hozzáállást látjuk, amely végre nem a megtanulhatatlanul nehéz kategóriával riogatja a magyar szakra/csoportba betévedőket.

A tananyag korpuszalapú szövegeket tartalmaz, ennek köszönhetően a valódi, a mai magyar beszélt nyelvvvel ismerkedhetnek meg a nyelvtanulók. Ezzel egyszersmind az eddigi tananyagoknál a *MagyarOK* jobban megfelel Jespersen nyelvpedagógiai kritériumainak (összefüggő, értelmes, érdekes, élő stb.) is (Jespersen 1904: 23). E tananyag segítségével tehát igazi szövegekkel dolgozhatunk, ami azért fontos, mert a szöveg kell,

hogy legyen a tananyag centruma. Az élő nyelvi alap további előnye, hogy ezekben a szövegekben banalizmus, infantilizmus már nem terheli a nyelvtanulót. Mentés a nem természetes megnyilatkozásoktól, melyekben túlburjánzana a demonstrálandó nyelvtani anyag; a beszéd egyéni aktusa kerül előtérbe.

A nominális mondatokkal szemben ez a nyelvtanítói szemlélet az igét állítja középpontba, enyhítve ezzel a magyar és az indoeurópai nyelvek közötti interferenciahatást. Az igékkel egyúttal megvalósítja a vonzatközpontú nyelvtanítás koncepcióját is. A *Függelék* (207–214) összegyűjtve tartalmazza a könyvben szereplő igéket és vonzataikat.

A Pécsi Tudományegyetem által kiadott tananyag nem akar tolakodóan pécsi lenni, azaz nem túlzottan hangsúlyos a Pécsset bemutatandó szándéka; a borító fényképén kívül a hetedik fejezetben szerepel egy kirándulás Pécsre és környékére (173–180). Ezt azért tarthatjuk szerencsés sajátosságának, mert így nem csupán azoknak szól, akik Pécsen szándékoznak tanulni belőle, hanem bárhol, bárki magáénak érezheti.

Az első kötethez hasonlóan a tananyag ebben a tankönyvben is a nyelvvizsga témái mentén kibontakozó nyolc fejezetre oszlik, melyekről már a könyv elején található *Tartalomban* (4–7) is átlátható képet kapunk. A fejezetek címei és az oldalszámok mellett a bennük szereplő *Témák* sorakoznak itt; majd a komplex *Nyelvtan* anyaga; ezután azt is feltűntették, hogy mely problematikusnak mutakozó mássalhangzó *Kiejtésére* helyeztek nagyobb hangsúlyt; láthatjuk a *Hasznos kifejezéseket* is; végül de közel sem utolsó sorban a *Magyar kultúra és interkulturális elemeket* emelték ki.

Ez utóbbi egység azért rokonszenves, mert a kultúra témaköre nem merül ki a magyar kultúra tárgyalásában, hanem lehetőséget kínál a tanuló kultúrájának bevonására is. Ez egyrészt szép gesztus, másrészt didaktikai háttere az, hogy a saját kultúra célnyelven történő bemutatása motiváló szokott lenni a diákok körében. Noha továbbra is – helyesen